sluoksnių storis tiriamose perkasose svyravo nuo 1,1 m T rūsyje iki 3,58 m U rūsio Š pasienyje. Įžemis pasiektas nuo 1,1 m (H_{abs} 90,56 m) iki 3,54 m. gylyje (H_{abs} 88,24 m).

The 2003, 2006, and 2007 excavations in the N wing of the E building of the Royal Palace of Vilnius Lower Castle

During the investigations conducted in 2003, 2006, and 2007 in the N wing of the E building of the Royal Palace of Vilnius Lower Castle, 80.3 m² was excavated (Fig. 1). The thickness of the cultural layer in the excavated trenches ranged from 1.1 m in basement T to 3.58 m along the N wall of basement U. Sterile soil was reached at a depth of from 1.1 m. (H_{abs} 90.56 m) to 3.54 m (H_{abs} 88.24 m).

The main horizons of the cultural layer discovered during the excavations reflect different historical periods. The first stone paving from the early 19th century should be connected with the construction of the Šliosbergas house. Part an iron mortar shell (Fig. 2) should be noted among the more interesting finds from this period. Pits, ditches with rubble, and drainage barrel (Fig. 3) holes survive from the late 17th–18th centuries. A rare find, an emblem from Saxony (?) (Fig. 4) dates to this period. The second stone paving from the mid-16th century is connected with the construction of the N wing of the E building in 1544 or 1545. Those layers, which contain the remains of wooden buildings (Figs. 7–8) that existed prior to the construction of the N wing of the Palace's E building, date to the second half of the 14th–15th centuries. An imitation twisted wire ring (Fig. 6) and a leather wallet (Fig. 9) were found in these layers. Fragments of mid-14th-century wooden drainage or fortification constructions (Fig. 11) were found in the lower part. The isolated finds such as pottery with rough surfaces (Fig. 10) and a Roman coin (Fig. 5) are from even older periods.

11 pav. XIV a. vidurio medinių drenažo ar fortifikacijos konstrukcijų fragmentas W rūsio R pasienyje. V. Abramausko nuotr.

Fig. 11. A fragment of mid-14th-century wooden drainage or fortification constructions beside the E wall of basement W.

Povilas Blaževičius, Kotryna Žvirblė

Vilniaus Žemutinės pilies II oficinos (dvariškių rūmų) archeologiniai tyrimai 2006 m.

Tęsiant dar 2003 m. pradėtus II oficinos P galo archeologinius tyrimus, 2006 m. buvo ištirti du 1,5x2 m dydžio žvalgomieji šurfai ir 35 m² plotas palei oficinos R sieną. 2006 m. kovo 7–10 d., prieš pradedant II oficinos pastato P galo, kuriame buvo ketinama įrengti elektros pastotę Valdovų rūmams, atstatymo darbus, nuspręsta ištirti du žvalgomuosius

1 pav. XVIII a. 3-iojo dešimtmečio Vilniaus plano fragmentas iš J. G. M. von Furstenhoffo žemėlapių rinkinio, kuriame pažymėtas II oficinos P galas (Ilarienė I., Trys žemėlapiai, reprezentuojantys Lietuvos didžiąją kunigaikštystę: iš kartografinės ir ikonografinės medžiagos paieškų Drezdene ir Berlyne, Vilniaus žemutinė pilis XIV a. – XIX a. pradžioje. 2005–2006 m. tyrimai, V., 2007, p. 351–382, pav. 3 (fragmentas)).

Fig. 1. A fragment of the 1720s plan of Vilnius, which comes from the map collection of J. G. M. von Fürstenhoff and in which the S end of officina II is marked.

šurfus ieškant Fiurstenhofo plane matomo R priestato arba pertvaros II oficinos viduje (1 pav.). Virš II oficinos R ir V sienų (iki sienų viršaus) buvo ištirti du 1,5x2 m² dydžio, 1,2–1,3 m gylio šurfai.

Šurfe 1 (virš R sienos), apytiksliai 1 m gylyje atkastas XVII a. I puse datuojamos II oficinos R sienos fragmentas, kuris buvo apardytas, ir patikimos informacijos apie pastato viduje galėjusią būti pertvarą nesuteikė. Permaišytų griuvenų sluoksnyje archeologiškai vertingų radinių nepavyko rasti.

Šurfe 2 (virš V sienos) atsikastas II oficinos V sienos fragmentas, datuojamas XVI a. pradžia (buvusi atitvarinė siena). Jis buvo stipriai apardytas ir P pusėje suplonintas iki vienos plytos storio. Š dalyje siena buvo storesnė, apie 60 cm storio, bet buvo fiksuotas ir kažkokios nišos ar angos kraštas. Ir šiame šurfe ieškotos pertvaros oficinos viduje surasti nepavyko. Archeologiškai vertingų radinių šurfe nerasta.

2006 m. rugsėjo–spalio mėnesiais prie atstatytos II oficinos pastato dalies buvo vykdomi nedidelės apimties archeologiniai tyrimai. Darbai vyko planuojamos lietaus drenažo trasos vietoje, apie 1,5 m pločio juostoje palei II oficinos R sieną. Pagal projektą trasa turėjo būti paklota apytiksliai 2 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Kartu su lietaus drenažo trasa buvo suprojektuoti ir du šuliniai. Perkasos Š gale suprojektuotas šulinys turėjo stovėti 2 m gylyje (dugnas ties apie H_{abs} 91,65 m), o šulinys P gale – 3,9 m gylyje (dugnas ties apie H_{abs}89,74 m). Prieš pradedant archeologinius tyrimus, buvo nuspręsta visą perkasą tirti iki H_{abs} 1,60 m altitudės, o perkasos P gale 2x1,5 m dydžio šurfą ištirti iki šuliniui būtino gylio – H_{abs} 89,70 m altitudės.

Archeologinių tyrimu metu apytiksliai 1,5–2 m pločio juostoje II oficinos R sienos išorėje tirtas apytiksliai 35 m² plotas. Fiksuoti kultūriniai sluoksniai atspindi kelis skirtingus istorinius laikotarpius.

Pilkai rusvas kelis kartus permaišytas statybinių griuvenų sluoksnis (H_{abs}93,60–2,30 m) datuojamas XVIII–XXI a. ir sietinas su įvairių periodų aplinkos tvarkymo darbais. I kiemo akmenų grindinys, atkastas ties H_{abs} 92,32–92,13 m, buvo privestas prie mūrinės pastato sienos, tad jį reikia sieti su II oficinos pastatu ir datuoti XVII a. I puse. II kelio akmenų grindinys, fiksuotas ties H_{abs} 91,51–91,67 m, datuojamas XVI a. Manoma, kad šis kelias vedė į atitvarinėje sienoje galėjusius būti vartus. Spėjamoje vartų vietoje ateityje būtų tikslinga atlikti platesnio masto archeologinius tyrimus.

Tarp pirmojo ir fragmentiškai išlikusio antrojo akmenų grindinio, juosvai rusvu gruntu užpiltoje duobėje (H_{abs} 91,78–91,61 m) surasti du unikalūs radiniai – rapyros rankena su apsauginiu skydeliu ir nulūžusia geležte (2 pav.) bei rapyros apsauginio skydelio dalis. Fragmentiškai išlikusi rapyros geležtė ornamentuota, joje matyti kelios raidės ir iš 5 taškučių suformuotas kryžius. Tipologiškai rapyrą reikėtų datuoti XVII a. Į šiukšlių duobę, iškastą prie II oficinos R sienos, ji greičiausiai pateko XVII a. pabaigoje ar net XVIII a.

Perkasoje fiksuoti ir 7 neaiškių medienos konstrukcijų liekanų lygiai. Sąlyginai visi jie pavadinti medinio užstatymo lygiais. Pirmajam medinio užstatymo lygiui skiriamos vieno pastatėlio (H_{abs} 91,67–91,60 m), lygiagretaus spėjamam akmenų keliui (orientuotam R–V), liekanos, datuojamos XVI a. I puse. Antrąja medine konstrukcija sąlyginai pavadintas vienas R–V orientuotas rąstas (H_{abs} 91,36–91,47 m). Gali būti, kad šis II oficinos R sienai statmenas rąstas priklauso kokiai nors XVI a. I pusės medinei konstrukcijai ar statiniui.

Gilinantis perkasos P gale, 2x1,5 m dydžio šurfe, buvo fiksuoti dar 5 medienos lygiai (III–VII). III–V medinio užstatymo lygius (H_{abs} 90,49–90,04 m) sudarė neaiškios paskirties įvairaus pločio ir storio lentos, orientuotos V–R arba PV–ŠR kryptimis. Tikėtina, kad tai XV a. vidurio – XV a. II pusės medinių konstrukcijų liekanos. Durpinguose sluoksniuose tarp III ir V medinio užstatymo lygių buvo surasta nemažai odinių dirbinių (3 pav.), buitinės keramikos, keli puodyninių koklių fragmentai.

VI–VII medinio užstatymo lygius (H_{abs} 90,04–89,73 m) sudarė gana padrikai išsidėsčiusios lentos. Didžioji jų dalis orientuotos R–V arba ŠV–PR kryptimis. Lentos nesudarė jokios aiškios konstrukcijos. Greičiausiai tai medinių kiemo grindinių liekanos. Ties šiais, apie XV a. viduriu datuojamais lygiais, be buitinės keramikos, puodyninių koklių ir odinių dirbinių (4 pav.), buvo surasti ir keli sluoksnio datavimui labai svarbūs dirbiniai: XV a. būdingas plokštinio koklio fragmentas su reljefiškai iškilusio žirgo galva, dengtas žalia glazūra (5 pav.), ir trikampė pakabinama spyna (6 pav.).

0 5 cm

2 pav. XVII a. rapyra. V. Abramausko nuotr.

Fig. 2. A 17th-century rapier.

0 5 cm

3 pav. Avalynės jungtis. V. Abramausko nuotr.

Fig. 3. A one-piece upper from a shoe.

0 5 cm

4 pav. Neaiškus odinis dirbinys. V. Abramausko nuotr.

Fig. 4. An uncertain leather artefact.

0 2 cm 0 2 cm

5 pav. XV a. plokštinio koklio fragmentas. V. Abramausko nuotr.

Fig. 5. A fragment of a 15th-century stove tile.

6 pav. Trikampė pakabinama spyna. V. Abramausko nuotr.

Fig. 6. A triangular padlock.

Bendras 2006 m. II oficinoje ištirtas plotas siekia apie 41 m². Tirta iki projektinio gylio (apie H_{abs} 89,80 m perkasos P dalyje ir iki apie H_{abs} 91,60–91,00 m likusiame plote), todėl įžemis nebuvo pasiektas. Neištirti ir perkasoje palikti kultūrinio sluoksnio klodai buvo užkonservuoti: užkloti geotekstile, užpilti žvyro ir smėlio sluoksniais.

The 2006 field evaluation of officina II (the courtiers' palace) of Vilnius Lower Castle.

During the 2006 evaluation conducted in the approach to officina II of Vilnius Lower Castle (Fig. 1) a total area of 41 m² was excavated. The E and W walls of officina II were unearthed in two test pits (1 and 2), but the sought-for partition wall was not found. A trench alongside the outside of the E wall of officina II was excavated down to the projected depth needed for the rainwater drainage channel (about H_{abs} 89.80 m in the S part of the trench and down to about H_{abs} 91.60–91.00 in the remaining area); therefore sterile soil was not reached.

The main horizons of the cultural layer discovered during the evaluation reflect different historical periods: the layer of 18th–21st century construction rubble that has been mixed several times is connected with landscape work during various periods; stone paving from the courtyard (stone paving I) from the first half of the 17th-century was laid near the building's masonry wall; and stone paving from a road (stone paving II / road?) is from the 16th century. Seven levels of remains from uncertain wooden constructions were also recorded and conditionally called wooden building levels (wooden building levels I–VII). The excavated wooden building levels date to approximately the mid-15th – first half of the 16th century. A 17th-century rapier (Fig. 2), leather artefacts (Figs. 3–4), a fragment of a 15th-century stove tile (Fig. 5), and a triangular padlock (Fig. 6) should be mentioned among the rarer and more interesting finds.

Albinas Kuncevičius,
Rimvydas Laužikas,
Daina Stankevičiūtė,
Ramūnas Šmigelskas

Radvilų rūmai ir jų aplinka Dubingių piliavietėje

Radvilų rūmai yra Dubingių piliavietės (Molėtų r.) centrinėje dalyje, į Š nuo buvusios bažnyčios, arčiau piliavietės V šlaito. Rūmų vietą dar iki 2005 m. tyrimų buvo galima lokalizuoti pagal 1872 m. Napoleono Ordos Du-